

Organisering av oppsynsordning

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskap	
	Kommunestyre	

Rådmannens innstilling

Saken legges frem uten innstilling

Saken avgjøres av

Formannskapet innstiller til kommunestyret, som fatter kommunens endelige vedtak.

Vedlegg

- 1 Saksprotokoll Organisering- Hol fjelloppsyn- 2022
- 2 møtereferat- 14.02.2024
- 3 Møtereferat 16.10.25
- 3 Møtereferat 19.11.25
- 4 Møtereferat 20.06.2024

Saksopplysninger

Det ble tilbake i 2022 fremmet en sak for politisk avklaring av hol kommunes involvering i arbeidet med fremtidig organisering av en lokal oppsynsordning.

Vedtak i kommunestyresak 31/2022 i møte den 31.03.2022.

Hol kommune ønsker å jobbe videre med alternativer for en omorganisering av Hol fjelloppsyn bl.a. å undersøke muligheten for at kommunen tar på seg ansvaret for oppsynsmannskapet. Det opprettes en referansegruppe fra interessenter/ lag/organisasjoner som kan ha innspill til oppgaver og videre drift, fortrinnsvis etter modell fra dagens styre av Hol fjelloppsyn. Det forutsettes at Hol fjelloppsyn er aktivt involvert i prosessen. Det fremmes en ny sak for politisk avklaring der muligheter for en slik løsning og konsekvenser tydeliggjøres.

Det har vært en prosess som har dratt ut i tid, og det er avholdt flere møter med referansegruppa og Hol fjelloppsyn. Vedlagt i saken ligger referatene fra møtene i referansegruppa. Underveis i prosessen har det vært tatt opp ulike alternativer til en fremtidig organisering. Referansegruppa har ønsket å jobbe videre med to alternativer i de siste møtene.

Det skulle vært et avsluttende møte med referansegruppa den 26.03, men dette ble avlyst grunnet sykdom. For å kunne legge frem en sak til politisk behandling i april er det derfor skrevet en sak uten å ha avholdt et avsluttende møte i referansegruppa. Alternativene som legges frem i saken er likevel sendt ut til deltakerne i gruppa for at de skal kunne komme med sine innspill og synspunkter. Eventuelle innspill vil komme etter at denne saken er sendt til behandling, og er derfor ikke gjennomgått og vurdert noe videre i saksfremlegget. Innkomne innspill legges ved saken før behandling i formannskapet.

Økonomiske konsekvenser

I dag yter kommunen et tilskudd på kr 100 000 i året til Hol fjelloppsyn. De økonomiske konsekvensene avhenger av hvilken form for organisering eller involvering kommunen går for. Denne saken fremmes som en politisk avklaring på Hol kommunes rolle i fremtidig organisering, og har dermed ikke direkte økonomisk virkning.

Begge alternativer vil likevel kreve en form for økonomisk støtte og kommunen er en sentral part i arbeidet, sammen med andre interessenter, lag og organisasjoner. Begge alternativer vil kunne forventes å ha en økonomisk konsekvens. En kommunal ordning vil innebære behov for budsjettmidler til opprettelse av stilling, og en varig økonomisk forpliktelse for den ansatte. En fjelloppsynsmodell vil være avhengig av budsjettmidler til tjenestekjøp eller en form for tilskudd til oppsynsoppgaver. Hol fjellstyre har pr i dag en begrenset økonomi og vil ikke kunne dekke kostnader med ansettelse i en større stillingsbrøk alene, uten en forutsigbar økonomisk støtte eller medfinansiering, fortrinnsvis i form av en flerårig avtale om tjenestekjøp.

Som utgangspunkt for sammenligningen av økonomiske konsekvenser er det lagt til grunn de siste årenes regnskap og årsmeldinger fra Hol fjelloppsyn, med stillingsstørrelser, antall

mannskaper og innspill fra Hol fjelloppsyn på behov for stillingsstørrelse for oppsynsledelse. For å kunne sammenligne kostander er lønnsnivået på en kommunal stilling satt til å tilsvare et gjennomsnittlig lønnstrinn fra hovedtariffavtalen til Fjellstyrene. For fjellstyre-modellen har en fått estimerte kostander fra Hardangervidda Fjelloppsyn (HF). Med forutsetning om at lønnsinnplassering er rimelig lik, kommer en frem til at kostnaden pr oppsynstime med disse alternativene vil være omtrent det samme.

Vurdering

Det er en rekke ulike måter en kan organisere en lokal oppsynsordning på. Ulike modeller vil ha ulike fordeler og ulemper. Det være seg for økonomi, arbeidsgiveransvar, jobbsikkerhet for mannskap, lokal tilknytning og eierskap, forutsigbarhet, hvor fremtidsrettet det er, og med tanke på kompetanse og utvikling.

Det er utfordrende å få alt som skal til for å utføre rollen som arbeidsgiver for en seriøs og kompetent oppsynsordning i dag. Det er en rekke krav til arbeidsgiverrollen, både faglig, arbeidssikkerhetsmessig og økonomisk. Å ha faste ansatte som skal utføre oppdrag ute i felt stiller også krav til det administrative arbeidet. Dette var også tatt opp i henvendelsen fra Hol fjelloppsyn som er bakgrunnen for at en begynte dette arbeidet.

Det er tatt opp i referansegruppa at det for tiden fremover trengs forutsigbarhet og personalressurser til å holde oppe og koordinere aktiviteten. Det er også poengtert at man bør unngå en «dugnadsbasert» drift, og gå mot en profesjonalisering. Det er utfordrende å følge opp mange ansatte med flere små brøkdellstillinger på en god måte med dagens krav, fremfor å samle innsatsen til en større (deltids-)stilling. En ser at uavhengig av organiseringsform, så vil kostnadene med en oppsynsordning øke fremover. Både som følge av en generell kostnadsøkning, men også som følge av formelle krav ved ansettelser. Det er likevel tro i referansegruppa på at dette delvis kan oppveies av mer effektivt bruk av oppsynstimene en har til rådighet.

I denne saken legges det frem to alternativer for organisering av en oppsynsordning som referansegruppa har jobbet med. Det gjøres i korte trekk rede for fordeler og ulemper med alternativene og skisseres økonomiske konsekvenser. Det må poengteres at et av alternativene er en kommunal løsning, der kommunen selv beslutter og følger opp et eventuelt vedtak i saken. Det andre alternativet innebærer en organisering under lokalt fjellstyre. Hol kommune har ingen mulighet til å vedta å tillegge Hol fjellstyre oppgaver eller ansvar for en slik oppsynstjeneste. En slik modell avhenger av at fjellstyret selv ser en slik løsning som fordelaktig. Hol kommune vedtar i denne sammenhengen støtte til en slik organisering, og må være beviste på at det vil kreve økonomisk støtte fra kommunen.

Kommunal oppsynsordning:

Et alternativ er at kommunen engasjerer seg ytterligere, med en rent kommunal oppsynsordning. Det vil innebære en kommunal ansettelse av en person som utfører oppsyn på oppdrag fra Hol kommune. En mulighet for å sikre noe bredere forankring av arbeidet vil være å involvere andre interessenter i en form for referansegruppe, men ikke i form av en egen organisasjon og et eksternt styre slik det er i dag. Fordelen vil kunne være større forutsigbarhet, klarere ansvarsforhold og en mer omfattende oppfølging av mannskapet, sammenlignet med dagens løsning. En slik løsning vil innebære at kommunen øker engasjementet og ansvaret for oppsynsordningen ytterligere, og må kunne forventes å gjøre det vanskeligere med bidrag og engasjement fra andre interessenter og bidragsytere. En må forvente at kostnadene med en slik løsning vil øke betydelig sammenlignet med dagens løsning. Eventuelt må aktiviteten reduseres tilsvarende for å holde dagens kostnadsnivå, noe som ikke har vært ønskelig. Det vil også kreve opprettelse av en ny kommunal stilling, da det ikke er kapasitet til å ta på seg slike oppgaver i dag. På den andre siden vil kommunen ha en egen kapasitet ansatt til å drive arbeidet med oppsyn og ha styring og mulighet til å påvirke evt prioriteringer av oppgaver direkte. Kommunen har systemene og organisasjonen som arbeidsgiver for å kunne gjøre en slik ansettelse, men i en kommunal oppsynstjeneste vil det være en utfordring med fagmiljø og utvikling.

Fjellstyre/Fjelloppsyn:

Hol fjelloppsyn slik det drives i dag er en særegen ordning i Hol kommune. I utgangspunktet er fjelloppsynet (jobbtittel) ansatte i de lokale fjellstyrene, som oftest i kombinerte sekretær- og feltstillinger. Fjelloppsynet er da ansatt og underlagt det enkelte fjellstyre og dette følger av fjelloven. Fjelloppsyn er som regel tildelt begrenset politimyndighet, og er ved utøvelse av denne myndighet underlagt politiet. Norges fjellstyresamband er arbeidsgiverorganisasjonen og fremforhandler sentrale avtaler de ulike fjellstyrene kan benytte seg av, det være seg tjenestekjøp, innkjøpsavtaler eller tariffavtaler. Fjelloppsynets oppgaver etter fjelloven begrenser seg i utgangspunktet til statsallmenningene, men med fjellstyrets samtykke kan fjelloppsynet også påta seg oppdrag for andre som går utover det saklige og/eller geografiske virkeområdet til fjellstyret. For eksempel arbeid for forskningsinstitusjoner, SNO, kommuner og grunneierlag. Det er flere eksempler på dette der fjelloppsyn tar på seg oppdrag for andre, eller utenfor statsallmenning for å sikre økonomi til å kunne ansette personell på fulltid eller i større stillingsbrøker enn en ellers kunne gjort. Dette vurderes også å kunne være en løsning for å ha en oppsynstjeneste i Hol.

Til vurderingen av et slikt alternativ har kommunen vært i kontakt med Norges fjellstyresamband for å få innspill og erfaringer fra andre slike løsninger rundt om i landet. En klar anbefaling var å se til større samarbeid og undersøke muligheten for å ta del i det, fremfor å opprette en delstilling for et enkeltstående fjellstyre. Det ble fremhevet et større fagmiljø, flere sparringspartnere for personalet og at det var rasjonelt for tjenesteutøvelsen (mindre andel administrasjon pr oppsynstime). Det ble tatt kontakt med Hardangervidda fjelloppsyn, som er samarbeidsordningen for fjellstyra på Hardangervidda (FH). Vurderingen

av alternativet med en fjellstyre/fjelloppsynsmodell er etter møter både med FH og referansegruppa basert på å inngå i dette samarbeidet.

Det understrekes at om Hol kommune ønsker å støtte en slik organisering, vil det være avhengig av en videre prosess i Hol fjellstyre slik det er poengtert tidligere i saksfremstillingen. Hol kommune har ingen mulighet til å velge å tillegge Hol fjellstyre oppgaver eller ansvar for en slik oppsynstjeneste. En slik modell avhenger av at fjellstyret selv ser den som fordelaktig og ønsker å gå videre med det. Det videre arbeidet med avtaleinngåelser og ansettelse må da løses av fjellstyret.

Denne saken fremmes for å runde av referansegruppas arbeid, for å komme med en anbefaling til fremtidig organisering og avklare kommunens videre engasjement i en lokal oppsynsordning.

Oppsummert legges det frem to alternative løsninger:

Kommunal oppsynsordning:

Hol kommune oppretter en kommunal oppsynsordning. Det opprettes en deltidsstilling for oppsyn på 50% som legges til avdeling for plan og utvikling. Det opprettes en referansegruppe fra lag/organisasjoner for innspill til arbeidsoppgaver og prioriteringer. Hol kommune finansierer stillingen, men det skal arbeides videre med en ordning for medfinansiering fra andre interessenter som grunneierlag, jeger- og fiskerforeninger, beitelag o.l.

Fjellstyre/fjelloppsynsordning:

Hol kommune ønsker å støtte lokalt oppsynsarbeid igjennom Hol fjellstyre, og et større samarbeid med fjellstyra på Hardangervidda. Om Hol fjellstyre går for en slik løsning, ønsker Hol kommune å inngå en flerårig avtale for tjenestekjøp for oppsynstjenester for arealer også utenfor statsallmenning.